

Trh a trhový mechanizmus

ZE I Cvičenie 4.

Úloha 1. - Priradte k nasledujúcim pojmom príslušné definície:

1. Cena, pri ktorej sa ponúkané množstvo rovná dopytovanému množstvu.
2. Statky, po ktorých sa dopyt znižuje keď príjmy stúpajú.
3. Prevládajúca cena na trhu.
4. Miesto, kde sa kupujúci a predávajúci stretávajú za účelom výmeny statkov a služieb.
5. Vládne nariadenia a zákony, ktoré zabraňujú upravovať ceny tak, aby vyčistili trh.
6. Statky, po ktorých sa dopyt zvyšuje keď príjmy tiež rastú.
7. Situácia, kedy ponúkané množstvo prevyšuje dopytované množstvo pri jednotlivej cene.
8. Množstvo statkov, ktoré chcú predávajúci predať pri jednotlivej cene.
9. Situácia, pri ktorej dopytované množstvo prevyšuje ponúkané množstvo pri jednotlivej cene.
10. Trh, na ktorom sú ceny určované len vplyvom dopytu a ponuky.
11. Množstvo statkov, ktoré chcú kupujúci kúpiť pri každej možnej cene.

-
12. Trh, na ktorom sa výmenné transakcie uskutočňujú prostredníctvom IKT.
 13. Súbor procesov a vzťahov využívajúcich trhovú cenu a množstvá k signalizácii požadovaných výstupov alebo alokácie zdrojov.
 14. Dopyt jedného kupujúceho alebo dopyt po produkcii jedného výrobcu.
 15. Dopyt na makroekonomickej úrovni.

Úloha 2. - doplňte

- Burzu radíme medzi trhy.
2. Medzi základné trhové subjekty patria:,
..... a
 3. Na trhu statkov vystupujú domácnosti ako
 4. Konkurencia na strane ponuky môže byť
alebo
 5. Konkurencia na strane dopytu sa najviac prejavuje v období, keď
.....
 6. Pri zakreslení funkcie dopytu do grafu uvádzame na os x-ovú
..... a na os y-ovú
 7. Na trhu statkov vystupujú firmy ako
 8. Zákon dopytu platí v dôsledku efektov a
.....
 9. Zmena dopytovaného množstva sa mení v dôsledku zmeny
.....
.....

Úloha 2. - doplňte pokračovanie

Ak sa v dôsledku rastu ceny (*ceteris paribus*) cítime chudobnejší hovoríme o efekte.

11. Ak hovoríme o zmene dopytu, krivka dopytu sa
12. Pri inferiórnych statkoch spôsobí zvýšenie príjmu (*ceteris paribus*) dopytu.
13. Ak hovoríme o zmene ceny statku (*ceteris paribus*) krivka ponuky sa
14. Komplementmi nazývame statky, ktoré sa
15. Krivka ponuky má smernicu.
16. Ak v dôsledku rastu ceny, za inak nezmenených okolností, nahradzame jeden statok druhým, hovoríme o efekte.
17. Ak je ponúkané množstvo vyššie ako dopytované množstvo, potom na trhu vzniká

Úloha 2. - doplňte pokračovanie

Ak je dopytované množstvo vyššie ako ponúkané množstvo na trhu vzniká

19. Dopytované množstvo sa rovná ponúkanému množstvu pri cene.

20. Sčítaním všetkých individuálnych ponúk výrobcov dostaneme ponuku.

21. V priesečníku dopytu a ponuky vzniká
.....

Úloha 3.

Graficky znázorníte pre každý nasledujúci prípad, či, za inak nezmenených okolností, dôjde na konkurenčnom trhu k zmene dopytu alebo ponuky a ako sa zmení rovnovážna cena a množstvo.

- a) Počas leta zasiahne Slovensko vlna horúčav. Vysvetlite, aký vplyv bude mať táto skutočnosť na trh so zmrzlinou.
- b) Vláda uvalí konštantnú daň z jednotky produkcie (T) na zmrzlinu, pričom táto daň je vyberaná od predávajúcich.
- c) Predpokladajme trh s textilom, na ktorom sa nakupuje a predáva slovenský textil. Aký vplyv bude mať na tento trh štrajk slovenských krajčiarok?
- d) Predpokladajme trh s textilom, na ktorom sa nakupuje a predáva slovenský a čínsky textil. Aký vplyv bude mať na tento trh štrajk slovenských krajčiarok?
- e) Predpokladajme trh so zemiakmi. V dôsledku neúrody vláda uvalí cenový strop na zemiaky. Ako sa prejaví toto opatrenie na trhu so zemiakmi?

Úloha 4.

Na trhu s novinami určite (za inak nezmenených okolností):

- a) ktoré z nasledujúcich skutočností spôsobili zmenu dopytu a ktoré zmenu ponuky,
- b) jednotlivé situácie zakreslite do grafu a vyznačte pôvodný rovnovážny stav a nový rovnovážny stav (ak to je možné)

1. Zníženie cien časopisov (ak predpokladáme, že časopisy sú substitútom novín).
2. Zvýšenie cien novinového papiera.
3. Zvýšenie príjmov spotrebiteľov (ak predpokladáme, že noviny sú inferiórne statky).
4. Zníženie cien novín.
5. Zvýšenie miezd pracovníkom pracujúcim v tlačiarňach.

Úloha 5.

Na trhu s počítačmi určite (za inak nezmenených okolností):

- a) ktoré z nasledujúcich skutočností spôsobili zmenu dopytu a ktoré zmenu ponuky,
- b) jednotlivé situácie zakreslite do grafu a vyznačte pôvodný rovnovážny stav a nový rovnovážny stav (ak to je možné).

1. Zavedenie moderných efektívnejších technológií výroby počítačov.
2. Zníženie cien tabletov (ak predpokladáme, že tablety sú substitútom počítača).
3. Zvýšenie príjmov spotrebiteľov (ak predpokladáme, že počítače sú normálne statky).
4. Zníženie cien komponentov používaných pri výrobe počítačov.
5. Zníženie cien počítačov.

Úloha 6.

Vysvetlite a graficky znázornite na trhu s perami, ako sa zmení trhovú rovnováhu, ak (za inak nezmenených okolností) nastanú nasledujúce situácie.

- a) Zníženie cien substitútov pre perá.
- b) Zníženie cien komplementov pre perá.
- c) Zníženie cien surovín používaných na výrobu pier.
- d) Pokles príjmov spotrebiteľov (ak predpokladáme, že perá sú inferiórne statky).
- e) Pokles príjmov spotrebiteľov (ak predpokladáme, že perá sú normálne statky).
- f) Reklamná kampaň na perá.
- g) Cena pier sa zvýši.

Úloha 7.

Vysvetlite a graficky znázornite na trhu so stanmi, ako sa zmení trhovú rovnováhu, ak (za inak nezmenených okolností) nastanú nasledujúce situácie.

- a) Zavedenie novej modernejšej technológie výroby stanov.
- b) Zníženie cien komplementov pre stany.
- c) Zvýšenie miezd pracovníkom vyrábajúcim stany.
- d) Zvýšenie príjmov spotrebiteľov (ak predpokladáme, že stany sú normálne statky).
- e) Pokles cien stanov.
- f) Zníženie cien komponentov pre stany.

Úloha 8.

a) Predpokladajme, že čaj a med sú komplementy. Graficky znázornite, ako ovplyvní zvýšenie ceny medu trh s čajom. (ceteris paribus)

b) Predpokladajme, že káva a čaj sú substitúty. Graficky znázornite, ako ovplyvní zvýšenie ceny kávy trh s čajom. (ceteris paribus)

Úloha 9.

Za inak nezmenených okolností sú dané funkcie ponuky a dopytu po obložených bagetách:

$$\text{Ponuka: } P = 2Q_S$$

$$\text{Dopyt: } P = 16 - 2Q_D$$

- a) Vypočítajte rovnovážnu cenu a množstvo a výsledky zakreslite do grafu.
- b) Ako sa zmení situácia na trhu, ak bude na predávajúceho uvalená daň vo výške 2€ za jednotku produkcie. Vypočítajte a nakreslite.

Úloha 10.

Funkcie dopytu a ponuky po pšenici sú vyjadrené rovnicami:

$$\text{Dopyt: } P = 200 - Q_D$$

$$\text{Ponuka: } P = 20 + 0,5Q_S$$

Vláda určila nákupnú cenu obilia vo výške 120 €/t a prehlásila, že bude nakupovať všetok prebytok, ktorý vznikne pri tejto cene (ceteris paribus).

- a) Vypočítajte trhovú rovnováhu.
- b) Vypočítajte veľkosť odkúpeného prebytku.
- c) Koľko vláda za túto aktivitu zaplatí?
- d) Výsledky zakreslite do grafu.

Úloha 11.

Trh s ubytovaním v mestských nájomných bytoch môžeme vyjadriť nasledujúcimi funkciami dopytu a ponuky:

$$\text{Dopyt: } P = 96 - 6Q_D$$

$$\text{Ponuka: } P = 15 + 3Q_S$$

Vedenie mesta určilo maximálnu cenu nájomného na osobu vo výške 36 €/mesiac. (ceteris paribus)

- a) Vypočítajte trhovú rovnováhu
- b) Vypočítajte o koľko dopyt prevýši ponuku pri tejto cene.
- c) Výsledky zakreslite do grafu

Úloha 12.- Sú nasledujúce tvrdenia správne? ÁNO/NIE

1. Zvýšenie spotrebiteľovho príjmu spôsobí zvýšenie dopytu pri všetkých druhoch statkov.
2. Ponuka znázorňuje priamy vzťah medzi premennými: cenou a množstvom.
3. Zmena ceny vlastného statku spôsobí posun krivky dopytu.
4. Inferiórny statok je taký, ktorý bol zle vyrobený.
5. Ak sa dopyt po danom statku zvyšuje s rastúcim príjmom spotrebiteľov (*ceteris paribus*), potom sa takýto statok nazýva normálny.
6. Ak sú dva statky komplementy, zníženie ceny jedného statku (*ceteris paribus*) spôsobí zvýšenie dopytu po druhom.
7. Pri rovnovážnej cene sa trh vyčisťuje.
8. Ak je cena nad rovnovážnou úrovňou, potom na trhu vzniká nedostatok.
9. Zmena cien výrobných faktorov (*ceteris paribus*) bude mať vplyv na zmenu ponuky.

Zdroje:

STANÍKOVÁ, Z.: Ekonomie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

STANÍKOVÁ, Z.: Úvod do ekonomie, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie pre informatikov, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

LISÝ, J. a kol.: Ekonomie v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

PARKIN, M.: Macroeconomics, 11 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2014

SCHILLER, B. R.: Makroekonomie, 1. vydanie, Computer Press, Brno 2004